

SPECTACOLE

Ivan cel groaznic de Mihail Bulgakov

Raluca MOISAN

Un
administrator
pentru
curtea
ȋarului
Ivan

Dominată de puternice accente politice, dramaturgia lui Mihail Bulgakov a satirizat întotdeauna o societate putredă, populată de indivizi ce se încăpățâneau să creadă că viață, istoria, se compune din capitole rigide, iar oamenii se împart în două categorii distincte: "cei ca mine" și "ceilalți". În aceste condiții, cel mai puternic argument al speranței devine mitul eroului modern, acel personaj ce aduce cu el un univers "mobilat" de ficțiunile mai mult sau mai puțin utopice ale futurismului, un univers în care descoperirile tehnicii generează în planul imaginarului o lume mai veridică decât cea reală. Aducând un tribut modernolatriciei statuate la începutul secolului al XX-lea, Bulgakov descrie în IVAN CEL GROAZNIC un univers în care materia în continuă mișcare și veșnica deplasare a spiritului uman prin spirala fără început și fără sfârșit a

existenței – a existențelor – vin să demoleze edificiul logicii și cultul tiparelor.

În lectura scenică a regizoarei Beatrice Bleonț (mult prea sedusă pe alocuri de forța dramaturgică a lui Bulgakov), spectacolul Teatrului Odeon ne introduce în lumea imaginară a inventatorului (ca sens de a exista!) Timofeev – personaj al cărui vis este de a construi o Mașină a Timpului cu ajutorul căreia să-l aducă în prezent pe Ivan cel Groaznic, puternică figură a Rusiei medievale.

Forța de rezistență a spectacolului rezidă în admirabila creație actricească a lui Virgil Ogășanu care, cu o disponibilitate extraordinară, caracterizează atât figura despotică a ȋarului convins de faptul că Puterea Divină l-a investit cu dreptul suveran de a hotărî asupra vieții celorlalți, cât și pe cea a administratorului de bloc Bunsakoretki, îndochinat și propagandist fanatic al puterii bolșevice.

Totuși montarea este distonantă – în principal datorită acumulării de procedee regizorale pe alocuri neargumentate: prea lungă proiecție a imaginilor din filmul lui Eisenstein "Ivan cel Groaznic" din debutul spectacolului, pasajul muzical-coregrafic de la curtea ȋarului (moment în sine expresiv!), o scenografie prea "cu trimitere" (semnată de

Constantin Ciubotariu) care - mai ales în actul al II-lea – decodifică pentru spectatori imaginea de "îngeri căzuți".

Demersul regizoral este bine susținut de prezența "vocii din difuzor" pe care locatarii trebuie să o asculte, împotriva voinței lor, spre binele umanității – asemenea pilulei pacienților lui Orwell din "1984".

Jocul de situații al piesei ne înfățișează și alte personaje – Zinaida Mihailovna (Rodica Mandache) și Iakin (Geo Costiniu) – ce atribuie spectacolului puține valențe (din păcate!), datorită utilizării prea fervente a unor mijloace comice de vodevil.

Apologie a puterii iluziei și a imaginației creatoare, piesa lui Bulgakov ne oferă în final bucuria constatării că evadarea dintr-un cotidian ce nu ni se potrivește, eliberarea de noi înșine, salvarea spiritului uman este posibilă. Am fi fost mai aproape de acest "elixir al speranței", Visul, dacă Beatrice Bleonț nu ar fi apelat la atâtea formule prea cunoscute, prea previzibile.

Un
administrator
pentru
curtea
ȋarului
Ivan